

Verbrede of multifunctionele landbouw biedt een boer en tuinder allerlei mogelijkheden om aanvullende activiteiten te verbinden met de landbouw. Boerderijverkoop, educatie, plattelandstoerisme, kinderopvang, zorg en agrarisch natuurbeheer: mogelijkheden te over. Maar hoe weet je nu welke tak het beste past bij jou en jouw bedrijf? Met de Kansenscanner Multifunctionele Landbouw kun je dat op eenvoudige wijze bepalen.

Met de Kansenscanner Multifunctionele Landbouw verken je de mogelijkheden

Wat wil ik in de multifunctionele landbouw?

Waarom begint een boer met een aanvullende tak op zijn bedrijf? Belangrijke vragen die je jezelf kunt stellen om te bepalen of multifunctionele landbouw iets voor je is, zijn: Wat wil ik precies? Wat kan ik en wat moet ik nog leren? Is mijn bedrijf en omgeving geschikt voor mijn plannen?

Johan Martens van zorgboerderij de Hemelrijksche Hoeve startte met ouderenzorg naast zijn veehouderijbedrijf. “Mijn vrouw Gerrie had een opleiding en werkervaring in de ouderenzorg,” vertelt hij in de Kansenscanner Multifunctionele Landbouw. “Belangrijke kwaliteiten die je als ondernemer moet bezitten voor zorg, zijn dat je goed met ouderen moet kunnen omgaan, regelwerk moet aankunnen en veel energie moet hebben. Al doende leer je het proces te begrijpen en uit te werken.”

De ervaringen van Johan Martens en andere multifunctionele ondernemers zijn door PPO Wageningen UR in opdracht van de Taskforce Multifunctionele Landbouw verwerkt in een kansenscanner. Deze kansenscanner is ontwikkeld voor agrarische ondernemers die zich willen oriënteren op multifunctionele takken op hun bedrijf en is nu ook toegankelijk via internet: www.multifunctionele-landbouw.nl (kies voor: ‘over de ml’ en klik dan op ‘iets voor jou’)

Wat wil ik precies?

De vragen in de kansenscanner nemen je als ondernemer bij de hand. En dan blijkt: een mens is vooral goed in de dingen die hij of zij leuk vindt. De belangrijkste vraag bij multifunctionele landbouw is of je het leuk vindt om met mensen te werken. Zo niet, dan ligt verbreding met agrarisch natuurbeheer voor de hand. Als je het wel leuk vindt om met mensen om te gaan, dan kun je kiezen tussen verzorgen of een product of dienst aanbieden. Bij verzorgen kun je denken aan kinderopvang en zorg, bij een product of dienst aanbieden aan boerderijverkoop, plattelandstoerisme of educatie.

“Kwaliteiten die je nodig hebt voor educatie op de boerderij zijn vooral sociale vaardigheden,” weet Tineke van den Berg, boerin op de Stadsboerderij in Almere. Samen met Centrum het Eksternest biedt zij educatieve programma’s voor scholen in Almere. “Belangstelling tonen en je kunnen verplaatsen in de doelgroep zijn nodig om educatie tot een succes te maken. Je moet kunnen overleggen en samenwerken met ambtelijke organisaties. Verder moet je kunnen vertellen over je motivatie om boer te zijn. Voor de meeste van deze vaardigheden is talent handig, maar je kunt ze ook aanleren.”

Wat kan ik en wat moet ik nog leren?

De multifunctionele activiteiten die je wilt ontwikkelen op jouw bedrijf moeten passen bij jouw kwaliteiten als ondernemer. In hoeverre kun je kansen in de markt herkennen? Werk je graag samen met anderen? Hoe staat het met jouw communicatieve vaardigheden? Een aantal vaardigheden zijn met scholing te verbeteren.

Clara Fischman is op tuinderij de Wassende Maan bij Gent in België verantwoordelijk voor de verkoop van producten in de boerderijwinkel. Als oud-natuurvoedingswinkelierster heeft ze veel ervaring, maar ze blijft zich bijscholen. "Ik ga altijd naar de natuurbeurs, lees veel en proef allerlei producten," meldt ze. "Na een cursus beheers ik de basis van informatica, handig voor onze website en kassa-automatisering. Ik blijf graag leren." Marianne van der Heijden, ZLTO adviseur multifunctionele landbouw sluit zich daar van harte bij aan. "Investeer in jezelf, wees kritisch naar jezelf."

Is mijn bedrijf geschikt?

Een aantal bedrijfsfactoren zijn van invloed op de kansen voor multifunctionele landbouw op jouw bedrijf. Denk hierbij aan de bereikbaarheid; hoe makkelijk is jouw bedrijf te bereiken voor jouw klanten? En investeringen; hoe groot is de investeringsruimte op jouw bedrijf? Plus natuurlijk de beschikbaarheid van eigen arbeid; hoeveel eigen arbeid is er beschikbaar voor multifunctionele activiteiten? En tot slot de invloed op de bedrijfsvoering; in welke mate

bent je bereid de bedrijfsvoering aan te passen?

Joke Verhage, die met haar bedrijf Satellite een franchise-formule heeft ontwikkeld voor zelfstandig ondernemen in kleinschalige kinderopvang, zoals agrarische kinderopvang op de boerderij, weet dat er bij de start met kinderopvang flinke bedragen nodig zijn. "Realiseer je dat voordat je eraan begint."

Is mijn omgeving geschikt?

De omgeving van het bedrijf bepaalt in hoge mate hoe succesvol de multifunctionele activiteiten zullen worden. Zo zal de opzet van een recreatietak meer kans van slagen hebben als de omgeving aantrekkelijk is voor wandelen of fietsen. Omgevingsfactoren om rekening mee te houden zijn de nabijheid van klanten; woont jouw doelgroep dichtbij of veraf? Of de aantrekkelijkheid van het gebied; bevindt jouw bedrijf zich in een voor recreanten aantrekkelijke omgeving? En natuurlijk de omwonenden; zijn er omwonenden die overlast kunnen ondervinden van jouw bedrijf? Bovendien kun je nog een snelle blik op de concurrentie werpen; is er veel concurrentie in de omgeving?

Het hangt natuurlijk van de extra tak af welke omgevingsfactoren van invloed zijn. "Buitenschoolse opvang moet dicht bij een stad of dorp gelegen zijn," weet bijvoorbeeld Derk Pullen van LTO Noord Advies uit ervaring. "De kansenscanner multifunctionele landbouw neemt je aan de hand bij de keuze voor een extra tak op het bedrijf. Zodat je met plezier kunt ondernemen." ■

Verken je eigen wensen en mogelijkheden met de Kansenscanner Multifunctionele Landbouw: www.multifunctionelelandbouw.nl (kies voor: 'over de ml' en klik dan op 'iets voor jou'.)

Foto: s PPO Wageningen UR